

KOMPOST

Strakonický měsíčník o ochraně přírody

září 2012

Kompost - elektronické periodikum se zaměřením na životní prostředí. Jeho hlavní náplní jsou aktivity související s touto tematikou, vzniklé z činnosti pobočky Šmidingerovy knihovny Za Parkem v Husově ulici ve Strakonících, Ekoporadny a občanského sdružení Cassiopeia, tedy subjektů sídlících na této adrese. Rádi bychom, aby se z tohoto měsíčníku stalo otevřené médium, sloužící jak nám, tak i vám, čtenářům. K jeho pravidelnému odběru se můžete přihlásit na adrese jan.juras@knih-st.cz. Archiv čísel je na www.knih-st.cz v sekci [Dokumenty](#).

Úvodník

Vážení čtenáři,

doufáme, že jste si užili chvíle volna zábavným a tvůrčím způsobem. Jistě vám při čerpání energie pomohly i místa a okamžiky, které jsou poněkud více vzdáleny dnešní spěchající společnosti. Snad si v neméně uspěchané době konců dovolených najdete čas na chvíle strávené nad naším časopisem.

Pokud jste příznivci námi pořádaných akcí, vězte, že podzim jimi bude více než nabitý. V říjnu odstartuje nový ročník cyklu besed Zelené otazníky a také nová sezóna kurzů zdravého veg(etari)ánského vaření. V prvních dvou měsících dobehne posledními čtyřmi termíny druhá sezóna farmářských trhů ve Strakonících. Vymysleli jsme pro vás také novou fotosoutěž, jejíž výslednou podobu a výstupy z ní budete mít plně ve své moci vy - občané Strakonicka (více v Pozvánkách). Tak jako každý rok na podzim odstartuje sezóna Tvořivých podvečerů (článek na str.

12). Přírodní i jiné zajímavosti budete moci obdivovat na pravidelných výletech, vědomosti načerpáte na odborných přednáškách, ti nejmenší se mohou společně s rodiči a dalšími zájemci opět těšit na schůzky MOP (další článek na str. 12). Pro zájemce z řad široké veřejnosti platí stále nabídka zapojit se do konkrétních akcí na ochranu přírody (péče o chráněná území, transfer žab aj.), které pořádá

Foto -jj-

strakonická Základní organizace Českého svazu ochránců přírody. Pro jakoukoli účast nebo podporu nemusíte být členové, ani chodit pravidelně, ani se už předem s někým znát. Přijďte se podívat a uvidíte sami. Sledujte rozpis akcí, nebo nám napište.

Na dalších stránkách Kompostu si můžete přečíst mimo jiné pár informací o šumavské problematice, o přírodovědných zajímavostech Otavy a pokračují naše stálé seriály. Chybět nebudou opět některé tipy na kvalitní literaturu a teoretické i praktické rady pro zájemce o zdravé stravování.

Přejeme vám romantický podzim plný nových nápadů.

-jj-

Z obsahu tohoto čísla:

Farmářské trhy budou vrcholit.....	2
Kompostuj! 2. díl - otázky.....	2
Zastavení u Otavy 2.....	3
Třídění (ne)smyslů.....	4
Starčkovec jestřábníkolistý.....	5
Noty prostředního léta.....	5
Šumava neumírá.....	5
Biozahrada - 5. díl - voda.....	7
Stromy běžné a zajímavé? VI. díl.....	7
Poštolčí pozdrav z Liberce.....	8
Veget na pokračování - 7. díl.....	9
Kompostuj! 2. díl - odpovědi.....	10
Cílem Tvořivých podvečerů je.....	12
Kdo jsou strakoničtí MOPíci?.....	12
Co vyprávějí šumavské smrčiny.....	14
Obětní beránci v průběhu věků.....	15

Farmářské trhy budou vrcholit

S výjimkou soboty 25. srpna, která patřila na hradě Mezinárodnímu dudáckému festivalu, pokračovaly strakonické farmářské trhy i v době prázdnin a dovolených. Pravda, na návštěvnosti bylo poznat vylidnění města. Na obtížích při hledání uspokojujícího množství kvalitních prodejců zase fakt, že trhy (i když v mnoha případech ne tak docela farmářské) si získávají na

Zeleninové divadlo na trhu 11. 8., foto -jj-

oblíbě v mnoha i menších městech. Pomalu už by se dalo hovořit o tom, že boom, který proběhl v posledních dvou letech, začíná sklízet své ovoce. Zákazníci se naučili vyhledávat regionální zboží, nebo alespoň část z nich začala opět dávat přednost místním tržnicím před sobotním výletem do nákupního centra. Znatelně pomaleji reaguje nabídka a počet farmářů (prodejců), jejichž kapacita na tento nárůst nebyla připravena. Připomínám, že prioritou strakonických farmářských trhů je důsledná kontrola prodejců a ochrana před překupníky.

Stejně jako v loňské sezóně očekáváme silnější podzimní měsíce, související se sklizní některých komodit. Ke sledování přihlášených prodejců budou stále sloužit [oficiální stránky](#) i jejich [facebooková mutace](#). Opět jsme si pro vás připravili i doprovodný kulturní program. **8. září** budou trhy obohaceny výrobky některých **jihocheských chráněných dílen**. O dva týdny později **22. září** vystoupí od 9 hodin skupina **orientálních tanců Aiwa! tribe** z Českých Budějovic. A v prvním říjnovém termínu **6. 10.** budou trhy stejně jako loni rozšířeny o „Burzu zdravého životního stylu a ochrany přírody“.

Sezónu 2012 zakončíme **20. října**. Navíc můžete navštívit **selský trh v sobotu 15. září** v rámci odhalení pamětní desky Františka Machníka v Nebřehovicích. Více na str. 10 v Pozvánkách. Pознаменajte si raději tato data do kalendáře již nyní a přijďte strávit pár příjemných sobotních chvil. -jj-

Letošní tábor MOPíků na Chvalově (srpen 2012)

O táborech MOPíků se každý rok vyprávějí legendy a je o ně tak velký zájem, že se na všechny rodiny ani nedostane. Je ale možné si to vynahradiť během školního roku při pátečních schůzkách kroužku – viz pozvánka na str. 12.

Jak to na Chvalově dopadlo letos, o tom svědčí slova z mailu jedné z maminek, Jitky Svobodové: „... Jako každý rok se nám tam zase moc líbilo. Pěkně jsme si (děti i my mámy) pohrály, viděly jsme ufony, spaly pod širákem, konaly dobré skutky, vymyslely novou hru, zachránily jsme jednu planetu v Krabí mlhovině..... no, stihly jsme toho spoustu.....“ -ah-

Kompostuj! - 2. díl

Přinášíme další díl naší soutěže s kompostovací tematikou, zkuste si s námi zasoutěžit. Správné odpovědi se stručným vysvětlením naleznete na str. 10. Vždy je správná pouze jediná odpověď.

6) Vyberte tvrzení pro humus, které není pravdivé:

a) omezuje biologickou aktivitu v půdě	b) zvyšuje vodní jímavost půdy
c) způsobuje pomalé uvolňování dusíku a fosforu do půdního roztoku	d) zlepšuje záhřevnost půdy

7) Kompost zakládáme:

a) na pevném (nejlépe) betonovém podkladu	b) na stinném a chladnějším místě
c) na silnější štěrkové vrstvě	d) pod střechem a přikrýváme ho fólií

8) Mezi tři základní podmínky, bez kterých nebude kompostovací proces správně probíhat, nepatří:

a) naočkování hmoty vhodnou kulturou mikroorganismů	b) příznivá vlhkost
b) přístup vzduchu (kyslíku)	d) správné složení výchozího materiálu (zejména poměr C:N)

9) Kompost zapáchá, pokud:

a) je příliš vystaven slunečnímu záření	b) v něm převládají procesy bez přístupu vzduchu
c) je překopáván příliš často	d) do něj není pravidelně přidávána zelená hmota

10) Ideální poměr živin uhlíku a dusíku (C:N) v hmotě pro kompostování je:

a) 5:1	b) 10:1	c) 30:1	d) 50:1

Překopávky

Prostor nejen pro naše úvahy, pojednání, hodnocení, názory atd.

Zastavení u Otavy 2. - Říční choboty u Přeborovic

V dnešním zastavení u Otavy se podíváme k jednomu pěknému místu u řeky, které je zajímavé jak z hlediska zoologického a botanického, tak i krajinářského. Článek navazuje na naše cestování popsané v povídání o tůňce u Modlešovic v červencovém čísle.

Pokud budete pokračovat od již minule popsané tůňky u Modlešovic po cyklostezce a dostanete se do Přeborovic, stojí za to zastavit se na velké louce ještě před vjezdem do samotné obce po levé straně silnice. Otava zde vytvořila dva říční choboty, které je dobré si prohlédnout. Znají je především rybáři, protože je zde možno chytit vytouženého kapra obecného nebo se zabývat chytáním cejnů velkých, plotic obecných či okounů říčních. Zajímavým úlovkem je bezesporu candát obecný. Ale jaké ryby jsou zde ke spatření, nejlépe vědí místní rybáři. Vždy, když se zde zastavím, vzpomenu si na některé z nich, kde sedávali, na které lodičky pluli. Na vrzání vesel v závěsech za ranní mlhy, občasný hovor o úlovcích přes řeku a podobně. Bohužel, některá rybářská místa jsou dnes prázdná nebo tam již chytá ryby někdo jiný. Tak už to chodí.

Pohled na soutok říčních chobotů a Otavy, foto -vh-

Za zhlédnutí stojí i samotná louka, která nás upoutá svojí barevnou pestrostí tvořenou fialovou kyprejví vrbicí, pryskyřníkem prudkým, chrpou luční a dalšími květinami. Dříve se zde na loukách popásal hovězí dobytek z nedalekého, dnes již zaniklého kravína. Takže chození na ryby zde mělo přidech dobrodružství při procházení skrze kravské stádo. Dnes se zde občas popásají bílé domácí husy a místy je zde jejich typický husí „mochní“ trávníček.

Při procházení louky směrem k prvnímu chobotu nás zaujmou četní hmyzové, zejména sarančata. Žije zde jedna z těch větších, saranče tlustá (*Stethophyma grossum*) nebo z druhů menších saranče *Chorthippus dorsatus* či saranče *Chorthippus paralellus*. Pokud se budeme dívat po dvoukřídlem hmyzu, určitě si všimneme pestřenek. Zaznamenal jsem výskyt pestřenky červenonosé (*Helophilus trivittatus*), pestřenky trubcové (*Eristalis tenax*) nebo pestřenky psané (*Sphaerophoria scripta*). Z motýlů

Saranče tlustá (*Stethophyma grossum*), foto -vh-

jsou zde běžní bělásci: zelný (*Pieris brassicae*) a řepový (*Pieris rapae*), dále babočka kopřivová (*Aglais urticae*) nebo píďalka kopřivová (*Camptogramma bilineata*). Když dojdeme k vodě, povšimneme si drobných šidílek brvonohých (*Platycnemis pennipes*). Jiným zajímavým tvorem je srpice obecná (*Panorpa communis*).

Samotná voda nám nabídne pohled na našeho největšího okružákovitého měkkýše – okružáka ploského (*Planorbarius corneus*) nebo na měkkýše z čeledi plovatkovitých, velkou plovatku bahenní (*Lymnaea stagnalis*) nebo uchatku nadmutou (*Radix auricularia*). Na břehu si zřejmě všimneme drobného tmavšího zemounka lesklého (*Zonitoides nitidus*).

Z plectva nás nad řekou zaujme průlet ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*). Pokud budeme mít štěstí, spatříme zde ondatru pižmovou (*Ondatra zibethicus*).

Určitě by se dalo popsat více rostlinných a živočišných druhů, chce to jen si chvíli sednout nebo postát a pozorovat. A tak ponechám na samotném čtenáři, aby si objevil sám, co jej zaujme a upoutá. Už jen samotná skutečnost, že říční zátoky, tůňe a choboty jsou v dnešní době krajinářským prvkem mnohde vzácným a chráněným, vybízí

Plovatka bahenní (*Lymnaea stagnalis*) a uchatka nadmutá (*Radix auricularia*), foto -vh-

k zastavení. Ono i umístění tohoto úseku řeky mezi loukami a poli je oku lahodící a pohled na kombajny sklízající obilí nás nutí k zamyšlení, jak se k naší krajině chovat, aby nám poskytovala užitek, ale také možnost příjemného strávení volných chvil. Ostatně snad vás připojené fotografie také potěší a k řece se u Přeborovic vydáte nebo cestou zastavíte. Tak zase někdy příště, třeba jen o kousek dále. -vh-

Třídění (ne)smyslů

Dovolte mi krátké zamyšlení nad jednou mou zkušeností, kterou jsem získal pozorováním a tázáním se – „Co se ostatním honí hlavou“? Samozřejmě, že je to každého věc a nerad bych se kohokoli dotkl. I když se možná dá vzorec chování, kterým se budu zabývat, napasovat na mnoho odvětví lidského konání, náš časopis je o tom, o čem je. Proto se bude článek týkat opět vztahů lidí a jejich životního prostředí, přesněji řečeno jejich ochoty porozumět některým environmentálním otázkám a zkusit se podle toho zachovat v každodenním životě. Tak trochu budou následující řádky souviset či navazovat na článek „Proč lidé (ne)chrání přírodu?“ z [červencového čísla](#).

Netuším, jestli už se něčím podobným zabýval někdo z psychologické branže. Možná, že už to bylo i nazváno nějakým sympatickým jménem. Co však vím naprosto jistě, že je toho dnes hojně zneužíváno (ať už vědomě, nebo nevědomě) určitými skupinami lidí, profitujícími právě z jakékoli diskreditace „zeleného“ snažení. Na počátku stojí člověk – tvor líný. Alespoň tedy v jeho většinovém (mainstreamovém) provedení. Takový, pro kterého je výraznější změna utrpením (a to i ta pozitivní). Člověk, který věnuje většinu své – mnohdy pozoruhodné – energie do snahy o to, aby byl zítřek pokud možno co nejpodobnější dnešku. Mám na mysli změnu v úzkých i těch nejširších souvislostech, ale hlavně takovou, která by mohla pomoci ochraně přírody. O tom, že je takový život nejen méně zábavný, ale pro životní prostředí více devastující, se asi nemusím příliš rozepisovat.

Složitost environmentálních témat je v některých případech poměrně veliká. A to už se dostáváme k jádru věci. Ať je to tak či onak, pokud nastolíme nějaký problém z této oblasti, může si být autor téměř jistý, že jen u minimální části populace se dobere odpovídající zpětné reakce či akce v pravém slova smyslu. Čím to je, že i když se problém a jeho řešení zdají naprosto jasné, skoro nikdy se nic podstatného nestane? Ač o tom možná většina z nás neví, jsme schopni vyvinout neskuutečné úsilí právě ve snaze o stejný zítřek, chcete-li v boji za to, abychom si nemuseli přiznávat, že něco nemusí být tak, jak jsme si to doposud mysleli. Nejroztomilejší v této hře je překrývání oné nové pravdy alibistickými formulkami, kterými chceme novou skutečnost (nahlodávající naši jistotu opaku) degradovat, odehnat a zesměšnit.

Zdroj: sedmacizdubu.blog.cz, kresba Vladimír Renčín

Jeden příklad za všechny: pokud se budete bavit s různými lidmi o třídění odpadů, budete si téměř jisti, že od mnohých z nich (včetně těch opravdu chytrých a vzdělaných) uslyšíte ono pověstné zaklínadlo – třídění nemá cenu, stejně se to všechno nakonec sesype dohromady. Už vidím to obětavé zastupitelstvo kteréhokoli města nebo firmu na separaci odpadů, jak věnují své peníze na auta, kontejnery a svoz jednotlivých složek ve snaze vydělat na prodeji druhotné suroviny, a k dokončení celého koloběhu pracně vytríděný materiál sesypou zpátky na jednu hromadu. Že to nedává smysl? Netušíte, kolik lidí tomu ještě dneska věří a kolik z nich to zázračné auto na vlastní oči vidělo. I když pravděpodobně nevěří, pouze filtrují své myšlenky a snaží se obhájit své nelogické netřídění.

V mnoha případech ani alibistický výkřik s tématem příliš nesouvisí. Příčí se vám rasismus? Xenofobní část společnosti (která žije v představě, že pokud dosáhne barva pleti jedince určitého odstínu, bude z něj již při narození kriminálník) vás zcela jistě nařkne z toho, že se zastáváte lidí, kteří si to podle nich nezaslouží. A co teprve Šumava? Oblíbené téma posledních měsíců. Je přece jasné, že každý, kdo chce, aby se v národním parku dodržovaly zákony a aby lesy v bezzásahových zónách dostaly šanci na lepší, rychlejší, kvalitnější a hlavně přirozenou obnovu (viz článek na str. 5), si vlastně ve skrytu duše přeje, aby Šumava celá uschla. A vlastně aby uschlo i všechno, co se Šumavou sousedí. Proč bychom si to proboha živého přáli? A zapomněl jsem na to, že máme všichni moc rádi přemnoženého lýkožrouta smrkového, zvláště pak většina pochybných jedinců z vědecké rady, kteří byli preventivně vyházeni, aby ho náhodou nemohli chránit. Víte, co znamená pojem ekoterorista? Přece ten, kdo si nějakým záhadným způsobem vsugeroval, že to všechno okolo, co nám dává život, by si zasloužilo trochu více pozornosti, neřku-li zájmu a ochrany. Ale hlavně je to přece ten, kdo si přeje, abychom odhodili oblečení a usídlili se zpátky v korunách stromů.

Slyšeli jste také nějaké podobné zaklínadlo? Podělte se s námi.

-jj-

Starčkovec jestřábníkolistý (*Erechtites hieracifolius*) na Strakonicku

Starčkovec jestřábníkolistý je jednoletý druh, vysoký až 2,5 metru. Původní je v Americe. Kvete od konce července až do podzimních mrazíků, kdy rostliny zcela hynou. Celá rostlina je jedovatá, obsahuje zdraví škodlivé alkaloidy, které způsobují potíže zažívacího traktu nebo poškození jater. V Evropě byl nalezen zavlečený poprvé v roce 1876 v Chorvatsku. Na území České republiky byl poprvé zapsán na Moravě na Šumpersku v roce 1895, v Čechách byl nalezen až v roce 1950 na Soběslavsku. V posledních letech se však začíná po celé ČR lavinovitě šířit. Osidluje paseky, mýtiny, skládky dřeva nebo lesy zasažené polomy. Šíří se větrem pomocí ochmýřených nažek.

Starčkovec jestřábníkolistý, foto R. Paulič

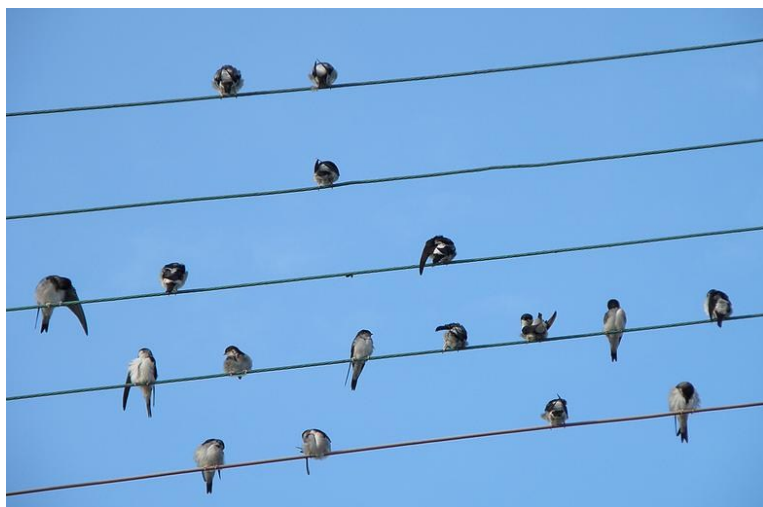
Na Strakonicku byl starčkovec jestřábníkolistý poprvé nalezen v roce 2010: na mýtině v lese „Háj“ jižně od Kalenic a na návrší Lipová u Zadních Zborovic. Na obou lokalitách bylo zjištěno jen po jedné rostlině. V roce 2011 jsem opět našel dvě nové lokality, a sice na mýtině severně od Domanic, kde rostla pouze jedna rostlina, a na mýtinách v lese Starém boru u Velké Turné, kde byl starčkovec velmi hojný. V letošním roce jsem našel již velmi bohaté populace tohoto druhu na mýtinách na Ostrém vrchu u Milíkovic a na vymýcené smrčtině západně od Smiradic.

Toto rychlé šíření naznačuje, že za pár let u nás bude tato invazní rostlina patrně běžně rozšířená, stejně tak jako je nyní např. netýkavka malokvětá nebo jiné nepůvodní invazní druhy.

Při zářijových toulkách lesem se dívejte na paseky a mýtiny a možná starčkovec jestřábníkolistý objevíte... **Ing. Radim Paulič, ZO ČSOP Strakonice**

Noty prostředního léta

Koncem měsíce července jsem byl dotázán Ing. Ondřejem Feitem z OŽP MÚ Strakonice, zda náhodou v jednom z domů ve Strakonících nehnízdí rorýsi obecní. Vzájemně si takto ověřujeme, zda jsme pozorovali rorýse v daném domě oba. Předejde se tak různým nedopatřením a budoucím problémům. Ale o tom přímo psát nechci. Spíše je zde opět jedno roční období v životě živých bytostí pryč. Uvědomil jsem si to následující ráno, když jsem na dotaz odpovídal. Rorýsi obecní již asi odlétli někam jinam. Jen o den později jsem slyšel brzo ráno nad hlavou jednoho rorýsího zatoulance. Vzpomněl jsem si také na návštěvu Jimramova ve Žďárských vrších dne 26. 7. 2012, kde ještě rorýsi byli. Přelom léta mně také oznámily ptáčí noty v Heydukově ulici. Bylo zde více než 200 jiříček obecných, mladých i starých. Seděly na drátech elektrického vedení a pečlivě si upravovaly zašedlá stará i nová, bělostná peříčka. Toto místo, kde kdysi stávala prodejna nábytku, mají jiříčky a vlaštovky rády. Na jaře si do mírně zamokřeného terénu létají pro jemné blátíčko na stavbu hnízd, v podvečer se sem létají prolétnout a dráty elektrického vedení jim slouží v pozdním létě za shromaždiště. Zapomenutý koutek mají ale také rádi stehlíci obecní, konopky obecné nebo jen obyčejní vrabci domácí. Snad chvílky prožité na tomto místě ve Strakonících dodají hostujícímu ptactvu dost síly na tah za teplem nebo přezimování.

Jiříčky obecné (*Delichon urbica*) v Heydukově ulici ve Strakonících, foto -vh-

-vh-

Šumava neumírá (opravník všeobecně rozšířených omylů)

Na předchozí stránce v článku „Třídění (ne)smyslů“ jsem použil šumavskou problematiku jako jeden z příkladů zjednodušujících tendencí široké veřejnosti, která je nucená se u některých environmentálních kauz stavět na jednu, či druhou stranu barikády. Nebudu rozebírat politické pozadí celé věci, protože se jedná o tenký led a ani to plánovaný rozsah článku nedovoluje. Mediální masáží jsme nuceni zdvihnout vlajku jednoho, nebo druhého tábora, aniž bychom se zamysleli, že je to vlastně nesmysl. Otázka nezní – kácet, či nekácet v prvních zónách NP, otázka by měla znít – jakému zájmu to prospěje? A to je právě ten důvod, proč se sotva někdy dobereme kýžené pravdy. Protože se zde scházejí dva naprosto odlišné pohledy na věc, a ty se jen stěží dohodnou na kompromisu. Jedná se o pohled ekonomický,

Přirozená obnova kůrovcem napadeného šumavského lesa pod zříceninou hradu Kunžvart (cca 1 000 m n. m.), foto -jj-

několika let ze Šumavy měsíční krajina s milióny mrtvých stromů. Pokud se tato skupina politiků nemá k otevřené obhajobě ekonomického přístupu k NP, pak (nejen) dle mého názoru manipuluje s veřejným míněním nastolováním demagogických polopравd. V následujícím shrnutí se pokusím v několika bodech sepsat, proč by měla ochrana Šumavy probíhat jinak než bezhlavou likvidací poškozených porostů.

10 důvodů, proč Šumava neuschne, pokud dáme přednost přirozené obnově

1) *Lýkožrout smrkový je přirozenou součástí smrkových lesů, nikdy ho zcela nevymýtíme. Les, který se blíží přirozenému porostu, se mu většinou dokáže úspěšně bránit a udržet ho na takové úrovni, která pro něj není fatální. Kůrovcové kalamity, stejně jako polomy se historicky mnohokrát opakovaly, nikdy neznamenal zánik porostů.*

2) *Les vzniklý přirozenou obnovou (různověký a vícedruhový) je výrazně odolnější stresovým faktorům (kůrovec, vichřice...) oproti „uklizené“ stejnověké monokultuře.*

3) *Stejnověké porosty a monokultury fungují u vichřice jako porostní stěny, které násobí její devastující účinky. Např. orkán Kyrill z ledna 2007 nebyl co do síly nikterak výjimečný, přesto napáchal obrovské škody, a to zejména kvůli otevřeným porostům po asanační těžbě.*

4) *Smrčina narušená kůrovcem nebo vichřicí se samovolně obnovuje náletem s velkou rychlostí a efektivitou (více než 1 000 semenáčků na hektar). Takto vzniklý porost je kvalitnější a odolnější než uměle vysázený les.*

5) *Při vytvoření holoseče dojde k degradaci půdy teplotními výkyvy, vysycháním, ztrátou živin z důvodu odvozu hmoty a také vodní erozí při použití těžké mechanizace.*

6) *Mrtvé stojící stromy představují ochranu před těmito negativními faktory a také po jejich rozkladu dostatek živin pro nové semenáčky. Krom toho kácení těchto stromů již nemá vůbec žádný vliv na kůrovcovou gradaci.*

7) *Při současném roztroušení více jak stovky jednotlivých území tvořících první zónu se jakákoli strategická opatření v boji proti kůrovci míjejí účinkem, neboť pro omezení rozvoje kůrovce by musela být vytvořena nárazníková zóna v okolí jádrového území, což v současnosti není možné. Proto jsou tyto zásahy chaotické a bezpředmětné.*

8) *Pro ochranu proti kůrovci se jeví účinnější v nižších nadmořských výškách podpora rozvoje smíšených porostů náhradou za stávající smrkové monokultury, ve vyšších nadmořských výškách ponechání přirozené obnově. Dále pak scelení území první zóny a aktivní zásahy v jejím bezprostředním okolí. V některých případech je možno využít entomopatogenních hub jako přirozeného nepřítele kůrovce.*

9) *Zásahy proti kůrovci jsou samozřejmě obhajitelné v hospodářských lesích, avšak neměly by být míchány do problematiky bezzásahových zón NP.*

10) *Na mnoha místech Šumavy je dnes možné pozorovat přirozenou obnovu porostů, která i přes mnohé negativní předpovědi probíhá výborně a je důkazem všech předchozích argumentů. Naproti tomu holoseče s uměle vysázenými stromy se obnovují s velkými obtížemi a v extrémních podmínkách vyšších nadmořských výšek se to v některých lokalitách dokonce vůbec nedaří.*

Pozn.: problematika v článku byla probrána velmi zjednodušeně s ohledem na jeho rozsah. Pro zájemce vřele doporučuji knihu, na kterou odkazují v Literárním okně na str. 15.

-jj-

Biozahrada - V. díl - Voda v ekozahradě aneb Svět vodníků a rusalek

Veškerá příroda je propojena čtyřmi živly – zemí, vodou, vzduchem a ohněm. Voda, jako jeden z živlů v ekozahradě, oživuje a vnáší život do celého ekosystému. Tam kde není voda, je jen omezený rozvoj života.

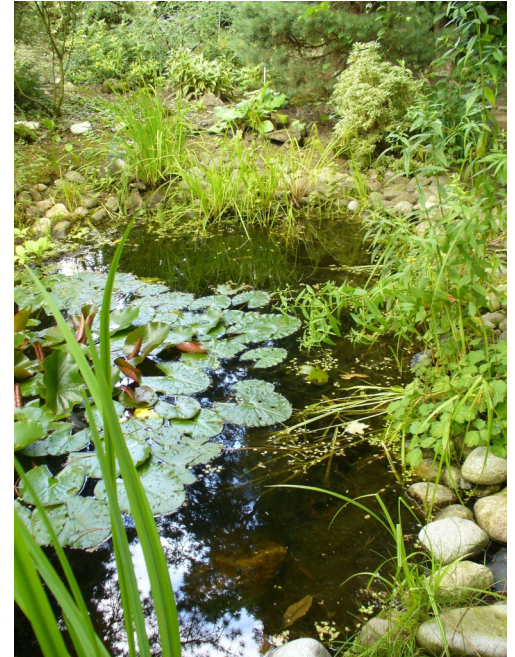
Je zajímavé si uvědomit, kolik máme v zahradě vody a kde všude je ukryta. Nachází se v nadzemních částech rostlin, v tělech živočichů, postává v kalužích a nádržích na vodu. Ale také pro ni můžeme vytvořit mokřadní biotop v podobě tůňky, jezírka nebo užitkového rybníčka. Mnozí živočichové, včetně člověka, se dnes potýkají s problémem trvalého úbytku přirozených vodních ploch, mokřadů a ztrátou lužních lesů. Například různé druhy zpěvných ptáků zdomácní jedině tam, kde najdou přirozená napajedla a koupadla. Ve vodě se vyvíjejí nesčetní živočichové závislí na vodě, jako jsou larvy hmyzu, malí vodní korýši (např. perloočky), žížaly, čolci, mloci, žáby a užovky, které jsou pro ekosystém velkým přínosem. Na hladině můžeme pozorovat bruslařky a nad hladinou zase vážky. V zahradě v blízkosti suchého stanoviště můžeme vodními prvky doslova vdechnout pulzující život, zlepšit mikroklima a vytvořit rovnováhu. Naše děti tu mohou mít možnost pozorovat vodní svět hravou, přirozenou a naučnou formou. V dnešním, věčně uspěchaném světě, nám pobyt u jezírka může přinést klid do naší mysli, a tím zjemní naše smysly. Potěší nás zrcadlení oblohy na hladině, hra vlnek, odrazy světla atd. Princip vody lze spojit s bylinnou spirálou, která může být tímto prvkem vhodně zakončena. Je to velmi vhodná, zajímavá a doplňující se kombinace.

Doslova šťastný může být ten, kdo má na pozemku vlastní studánku nebo protékající potůček. To nám dává další možnosti s vodou pracovat ve prospěch ekozahrady.

Jezírko

Výstavbu jezírka je nutné si předem promyslet, aby námaha a vynaložené investice plnily svůj účel. Především je důležitá volba vhodného stanoviště. To má být na polostinném místě, slunné stanoviště není ideální. Hloubku jezírka s ohledem na bezpečnost dětí volíme do 80 cm, svažující se dno 20 – 40 cm. Tato hloubka je vhodná pro mělce kořenící rostliny, které patří mezi čističe vody a zabraňují rozvoji sinic a řas. Jezírko můžeme osázet i dalšími vodními rostlinami podle hloubky dna, např. orobincem a rákosem. Rozměry volíme s ohledem na prostor a finanční možnosti. Podle velikosti vodní plochy se různí údržba. Malá jezírka potřebují naši častější péči, zatímco větší mají samočisticí schopnosti díky větší rozmanitosti rostlin. Větší jezírko můžeme ozvláštnit vytvořením ostrůvků a rozmanitých tvarů břehu. Podrobnější informace nalezneme v odborné literatuře.

Alena Šimáčková

Foto Alena Šimáčková

Stromy běžné a zajímavé? - VI.

V tomto článku budu psát o stromu, který člověka doprovází po staletí, a o dalším stromu, který se stal součástí naší krajiny, aniž bychom si to uvědomili.

Buk lesní (*Fagus sylvatica*)

Psát o buku lesním je možná psaním o stromu opět nenápadném, který se ztrácí v okolním stromovém porostu a všimneme si jej, až když k němu přijdeme blíže. V zimě nám k jeho rozpoznání pomůže jeho hladká mírně rozpraskaná šedá kůra a na jaře zase dlouhé, štíhlé, takřka šípovité hnědé pupeny. Buk požíval u člověka vážnosti. Srovnání, že je někdo rovný, silný a rostlý jako buk, je pro dotyčnou osobu vyznamenáním. Jeho dřevo bylo ceněno jako vhodné na namáhané dřevěné součásti, ale také se používá v nábytkářském průmyslu. Buk lesní se v naší krajině nevyskytuje příliš často. Má rád chladnější místa, dobře zvlhčená, ale tam, kde se ujme, vytvoří pěkný les či háj. Vyskytuje se v nadmořské výšce od 300 do 1000 m. n. m. Jeho plody (trojhranné nažky) poskytují potravu zvěři, a pokud je okusí i někdo z nás, bude překvapen jejich chutí. Ostatně viz níže v textu. Bohužel většina buků lesních v okolí Strakonice má tobolky prázdné, a tudíž je těžké spoléhat na přirozené rozmnožování buku v našich lesích. Pokud je buku v porostu mnoho, většinou nepustí k růstu ostatní dřeviny nebo květiny, protože jeho listí se zejména na sušších místech hůře rozkládá. Ale zvlhčená bučina dokáže floristicky a faunisticky příjemně překvapit. V parcích nachází využití jak ve své přirozené formě, tak v rozličných kultivarech. Příklad jednoho takového kultivaru můžeme vidět v Rennerových sadech ve Strakoniciích

Buk lesní (Fagus sylvatica) – park u archivu při Radomyšlské silnici, foto -vh-

nedaleko prodejny Coopu - Fortna. Jeho přirozenou formu potom můžeme spatřit třeba v rohu malého parčíku naproti vjezdu do strakonické nemocnice (u státního archivu). Pokud se chceme potěšit větší plochou buku lesního, nelze opomenout jeho porost pod vrcholem Ryšov nebo na severním svahu vrchu Kuřidlo. Naše organizace se ve spolupráci s OŽP MÚ Strakonice pokoušela buk lesní vysadit na cípu mezi Mlýnskou stokou a Otavou. Bohužel, stromky neměly šanci ani vzejít, protože je někdo v brzké době polámal. Je to škoda, a navíc (jak jsem již psal v předchozích větách), člověku buk lesní slouží. Mají jej rády i děti, které z jeho listů a plodů tvoří nebo jen tak využívají stínu jeho koruny k příjemnému letnímu ochlazení. Jeden z buků lesních v kultivarové formě se vyskytuje i na strakonickém hřbitově. Jedná se o strom, kterému zdejší umístění nesvědčí. Závěrem povídání o buku lesním bychom mohli odcitovat záznam z Přírodovědné části knihy Dvacatera umění mistra Pavla Židka z 15. století. Tak tedy: „*Buk (marginálie: bukvy) je lesní strom, dávající jedlý trojhranný plod, v němž je jádro, které má sladkou dvojitou slupku: vnější je červená, tvrdá a hladká, vnitřní je drsná. Lisuje se z něj olej k omaštění pokrmů.*“

(HADRAVOVÁ, A.: *Dvacatera umění mistra Pavla Židka, část přírodovědná. Nakladatelství Academia, 1. vydání, 2008*)

Trnovník akát (*Robinia pseudoacacia*)

Psát o trnovníku akátu, to znamená psát o stromu, který často bývá označován jako invazní. Pochází z východní části Severní Ameriky. Do Evropy se tento strom dostal roku 1601. Poměrně rychle osídlil nižší polohy a na sušších stráních vytvořil silnější porosty dřevin. Jeho kořeny mají na kořenových hlízkách nitrogenní bakterie - ty vážou vzdušný kyslík, a tak pod korunami akátu toho většinou moc neroste. Zato jej osidlují ptáci, kteří mají rádi dutiny, protože těch mívá akát plno. Hroznovité květy bývají vyhledávány včelami a akátový med platil kdysi za medu oblíbené. Jeho dřevo je tmavší a tvrdé, ale pokud se z něj něco vyrobí, výsledek vypadá pěkně. V technickém použití se jeho dřevo hodí třeba na železniční pražce, kůly k plotům a všude tam, kde je potřeba trvanlivost a odolnost. Mladé stromky nás překvapí velkými trny a většinou keřovitým vzezřením, protože akát také rád odnožuje od pařezu po pokáceném dospělém stromu. A to přináší často problém, pokud jej na daném místě nechceme. Je obtížné jej vykloučit. A kde akáty ve Strakonících najdeme? Velmi pěkné seskupení akátů je při Ellerově ulici nedaleko mostu přes Otavu. Tyto akáty tu stojí již dlouho a pamatují původní uzavřený dvůr, stejně jako stavbu mostu Na Křemelce. Skupinu zastrčených akátů můžeme vidět v Rennerových sadech naproti starému vjezdu do nemocnice. Nebo při severním břehu Blatského rybníka. Najdeme jej často podél železničních náspů, tak jako je to např. při budovách starého Fezka. Zde bývá velmi často osídlen strakapodem velkým a na jaře tu zahnízdí kromě drobného ptactva i první přilétnuvší holubi hřivnáči. Inu, akátu je okolo nás docela dost. Ale i přesto bychom si měli všimnout, zda v jeho korunách nežijí zajímaví živočichové, které by mohl případný dendrologický zásah ohrozit. Už jen kvůli zmiňovaným včelám nebo příjemné vůni v jarních dnech. **-vh-**

Trnovník akát (*Robinia pseudoacacia*) – při Ellerově ulici Na Křemelce, foto -vh-

Poštoľčí pozdrav z Liberce

Když se mi před časem podařilo zahlédnout na sídlišti, kde ve svém studijním městě bydlím, kroužící poštolku, byla jsem docela překvapená. I když se tito dravci ve městě běžně vyskytují, přeci jen je nevěšdní spatřit je létat jen kousek od okna vlastního bytu.

Foto Zdeňka Hrdličková

To jsem ještě netušila, jaký bezprostřední zážitek budu s poštolkami mít. Poměrně záhy, jen několik dní poté, se k první přidala druhá, a tak se mi jednoho květnového dne podařilo foťákem zachytit pářící se pár. Poštoľčí dvojici jsem pak ještě nějaký čas vídala, jak střídavě loví v okolí, než mi asi na týden či dva zcela zmizela. Bylo celkem snadné odhadnout, co ji asi zaměstnává – když se později samec i samice ukázali, většinou je bylo vidět zalétávat kamsi pod střechu protějšího domu, kde měli pravděpodobně hnízdo s malými ptáčaty.

Odhad se mi potvrdil, neboť někdy v polovině července jedno z těch malých poštolčat slétlo až k nám na balkon. Naši sousedé projevíli ohleduplnost, takže tam asi týden bezpečně pobývalo;

matka mu nosila nalovené hlodavce, aby přežilo. Zakrátko se naučilo létat tak dobře, že se dostalo až na nedaleký strom – od té doby už nemám o jeho osud nejmenší obavy. **Zdeňka Hrdličková**

Veget na pokračování

Díl 7. – Základy sestavování jídelníčku

Pokud vás nebavil příliš teoretický začátek našeho seriálu nebo už netrpělivě čekáte na konkrétní rady a informace z šuplíku „jak na to“, jste u toho správného dílu. Pokusím se popsat několik všeobecných zásad, kterých bychom se měli držet při sestavování bezmasého jídelníčku. Nebudu zabíhat do podrobností (na ty se ve spojení s oblíbenými mýty dostane v dalších dílech).

Hned na začátek předestírám, že zásady zdravé výživy by měly být dodržovány i při konvenčním stravování, leč většinová populace není pod takovým drobnohledem jako stále ještě vegetariánská menšina. Zdravotní komplikace „klasicky“ se stravujících lidí, které mají ve velké části případů spojitost s nevhodným jídelníčkem, stravě připisovány nejsou.

Mantrou a klíčem k úspěchu je bezesporu rozmanitost. Abychom si sestavili výborný a dostačující jídelníček, nemusíme být odborníci na výživu, chemici, ani si nemusíme do tabulek sepisovat doporučené denní dávky živin. Nesmíme být líní si něco přečíst, dojít si nakoupit, vařit s fantazií a nebát se experimentovat. Pro základní představu poměrů jednotlivých skupin potravin slouží vegetariánská potravní pyramida (viz obrázek). S lehkými úpravami je aplikovatelná na všechny podskupiny vegetariánů v závislosti na stupni vynechávání ostatních živočišných produktů. Podívejme se na jednotlivá patra a jejich význam:

Obiloviny (spodní patro): co možná nejširší škála. Vždy bychom měli dávat přednost těmto potravinám v jejich celozrnné variantě. Patří sem kvalitní pečivo, těstoviny, rýže, pohanka, kroupy, vločky, kukuřice atd. a všechny výrobky z nich. Představují zdroj kvalitních složených sacharidů, což je pro naše tělo základní palivo. Jsou také významným zdrojem bílkovin (průměrně okolo 12 %), vit. skupiny B a v celozrnné formě i dalších vitamínů, minerálů a vlákniny.

Ovoce a zelenina (druhé patro): čerstvé i tepelně upravené. Pozitivní vliv na zdraví je notoricky známý - vysoký obsah vitamínů (rozpuštěných v tucích i ve vodě), antioxidantů, minerálních látek a vlákniny. Alespoň jednu porci čerstvé zeleniny a ovoce se doporučuje konzumovat pro jejich ochranné účinky pravidelně každý den. Tepelná úprava je příznivější spíše prudká a krátká, a to s využitím tuku (pro uchování vitamínů rozpustných v tucích).

Luštěniny, potraviny bohaté na vápník, sójové výrobky... (třetí patro): luštěniny jsou jedna z nejpříznivějších skupin potravin, bohužel je tento potenciál v našich zemích málo využíván. Vyznačují se vysokými obsahy bílkovin (20 – 45 %), minerálních látek, vitamínů, vlákniny a v menší míře tuků. Sójové výrobky a rostlinné alternativy masa – široká škála zpracovaných potravin vhodných pro minutkové úpravy (tofu, tempeh, seitan, sójové maso...). Mohou imitovat pokrmy klasické kuchyně, avšak s výraznými zdravotními benefity. Potraviny bohaté na vápník jsou všechny předešlé z tohoto patra + např. listová zelenina.

Zdroje kvalitních tuků a stopových živin - jód, selen, vit. B12, D... (horní patro): ořechy, semena, oleje atd. Ve většině případů jsou současně i zdrojem bílkovin, vápníku, ostatních minerálů a vlákniny. O menšinových živinách bude pojednáno v dalších dílech seriálu.

V případě konzumace živočišných produktů (vajec a mléčných výrobků) jsou tyto dle zvolené diety zařazovány do vyšších pater pyramidy. Vždy s doporučením umírněné konzumace vzhledem k obsahu nepříznivých látek (nasycené tuky, cholesterol, vyšší energetická hodnota...).

Z této pyramidy je možné vyčíst základní vhodné kombinace potravin, využitelné v praktické gastronomii:

luštěniny / obiloviny (např. rizoto s hráškem a cizrnou)

luštěniny / zelenina (např. červená čočka s grilovaným lilkem)

obiloviny / zelenina (např. špagety)

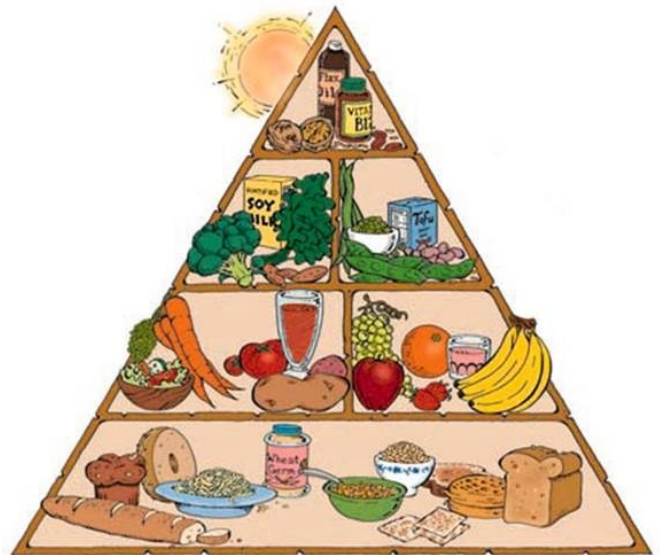
luštěniny / obiloviny / zelenina (např. zapečené těstoviny s červenými fazolemi a brokolicí)

rostlinné alternativy masa / obiloviny (např. tofuburger)

rostlinné alternativy masa / zelenina (např. sójový řízek s bramborem)

všechny tyto kombinace / porce čerstvého ovoce + doplňkových potravin horního

patra **-ji-**

Vegetariánská potravní pyramida, zdroj:

www.veqspol.cz

Kompostuj! - 2. díl. Správné odpovědi:

6) - a) Vyberte tvrzení pro humus, které není pravdivé: **omezuje biologickou aktivitu v půdě.** Odpovědi b), c), d) jsou pravdivé, u odpovědi a) je to přesně naopak: humus samozřejmě biologickou aktivitu v půdě zvyšuje.

7) - b) Kompost zakládáme: **na stinném a chladnějším místě.** Proto, aby nevysychal přímými slunečními paprsky. U odpovědi a) a c) je problémem narušení styku kompostu a půdního podkladu, z kterého se do něj dostávají nižší živočichové. U betonového podkladu je to i narušení vodního režimu, kdy se přebytečná voda drží v kompostu. Kompost pod střechou by předpokládal pravidelné zalévání. Zakrytí fólií je možné využít jen v prvních dnech termické fáze k urychlení zahřátí, pak už se stává kontraproduktivní, neboť omezuje přístup vzduchu.

8) - a) Mezi tři základní podmínky, bez kterých nebude kompostovací proces správně probíhat, nepatří: **naočkování hmoty vhodnou kulturou mikroorganismů.** Ze správné odpovědi vyplývají tři základní podmínky, které musíme dodržet v průběhu kompostování. Očkování vhodnou kulturou není nutné, i když může nepatrně urychlit rozběhnutí procesu. Mikroorganismy se v kompostu rychle namnoží samy, vhodné je využití malého množství starého kompostu nebo např. hnoje, které do kompostu dodá vhodné mikroby.

Materiál	Poměr C:N
Piliny	500:1
Papír, lepenka	350:1
Kůra	120:1
Sláma (pšenice, ječmen)	100:1
Sláma (žito, oves)	60:1
Listí	50:1
Hovězí hnůj	25:1
Tráva	20:1
Drůbeží podestýlka	15:1
Slepičince	10:1
Hovězí kejda	10:1
Močůvka	2:1

9) - b) Kompost zapáchá pokud: **v něm převládají procesy bez přístupu vzduchu.** Bez překopávání nebo při častém zamokření kompostu začnou probíhat anaerobní procesy, při kterých vznikají zapáchající látky. Dochází také ke ztrátě živin. Skutečnosti v ostatních možnostech nemají na zápach přímý vliv.

10) - c) Ideální poměr živin uhlíku a dusíku (C:N) v hmotě pro kompostování je: **30:1.** Poměr uhlíku k dusíku je jedna z hlavních charakteristik výchozího materiálu. V tabulce naleznete přehled, dle kterého se můžete řídit. Platí, že suroviny s menším a větším poměrem musíme namíchat, abychom dosáhli správného výsledného poměru. Laicky řečeno mícháme suché, hnědé, staré (více uhlíku) s čerstvým, zeleným, štavnatým (více dusíku).

-jj-

Pozvánky - září 2012

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně zve:

Farmářské trhy

Sobota 8. 9. - 8:00 - 12:00, trh rozšířen o výrobky chráněných dílen

Sobota 22. 9. - 8:00 - 12:00, od 9:00 vystoupení skupiny orientálních tanců - Aiwa! tribe z Českých Budějovic

Přijďte si udělat zásoby čerstvých farmářských produktů na poslední 4 termíny trhů v sezóně 2012. Účast prodejců na jednotlivých trzích a novinky můžete sledovat [zde](#) a nově i na [facebooku](#). Trhy se konají každou druhou (sudou) sobotu až do 20. října, vždy v době od 8 do 12 hodin.

Sobota 15. 9. - od 9:00 - Selský trh Nebřehovice. Doprovodný program ke slavnostnímu odhalení pamětní desky nebřehovického rodáka Františka Machníka. Více informací [zde](#).

Strakonická ropná skvrna - fotosoutěž

Viděli jste ve Strakonících nebo okolí místo, věc nebo situaci, která odporuje dobrým mravům ve vztahu k životnímu prostředí? Potkali jste na svých toulkách černou skládku, zničenou zeleň nebo konání, které do přírody rozhodně nepatří?

Ukažte to ostatním, a ještě můžete vyhrát. **Zašlete fotografii** s datem a co možná nejpřesnějším popisem lokality na jan.juras@knih-st.cz.

Pět nejlepších (nejabsurdnějších) příspěvků vybere porota, **autoři získají ceny** z obchodu zdravé výživy U Hroznu a od Odboru životního prostředí ve Strakonících.

Všechny fotografie s popisem budou zveřejněny v rámci výstavy Artwall v lednu 2013 a v Týdeníku Strakonicko.

Zdokumentované přestupky se pokusíme ve spolupráci s Odborem životního prostředí vyřešit.

Uzávěrka došlých fotografií je 15. prosince 2012

-jj-

Na říjen připravujeme:

Kurzy zdravého veg(etari)ánského vaření

Druhý ročník úspěšných kurzů a povídání o zdravé gastronomii. Hlásit se můžete již nyní na jan.juras@knih-st.cz. Začínáme v nových prostorách (obchod zdravé výživy Ječmínek) 16. října.

Zelené otazníky - další sezónu zahájíme tématem: Dřeviny na soukromých pozemcích - věc veřejná?

Popovídat a zodpovědět dotazy přijde Ing. Ondřej Feit z Odboru životního prostředí ve Strakonících. Ve středu 10. října od 17 hodin na pobočce ŠK v Husově ul. 380.

Pobočka ŠK a ZO ČSOP zvou dospělé i děti:

Přírodovědný výlet s Františkem Langmajerem na Lužansko

Neděle 2. 9. Sraz v 8:40 před nádr. ČD. Cca 7 km, lze měnit. V 8:52 jede vlak **do Lužan - prohlídka zámku a parku** (vstupné 30 – 50 Kč). **Dále do Příchovic**, kde uvidíme další zámek (zvenku), **na vrch Ticholovec** (lesní kaple s malbou na skále) a **do Přeštic**, kde můžeme jít např. do Domu historie Přešticka. Zpět jede vlak např. v 17:14.

Tvořivý podvečer

Pondělí 10. 9. mezi 17:00 – 19:00 hod. v půjčovně v Husově ulici (lze přijít kdykoliv mezi pátou a sedmou hodinou, třeba jen na podívání). **Božena Legátová – vypichované dekorace z papíru.** Materiál a potřeby k předvedení a vyzkoušení techniky budou připraveny, ale hodilo by se přinést si i vlastní (papíry, karton, silné špendlíky nebo tenké hřebíčky, měkkou podložku – př. molitan).

Příroda Jeseníku, Králického Sněžníku a Krkonoš

Úterý 18. 9. Přednáška Libuše Leischnerové (s promítáním). Od 17.00 v promítacím sále strakonického gymnázia.

Hraní na kantely

Neděle 23. 9. Vítány jsou i další nástroje. Koná se **od 18:00 v pobočce v Husově ul.** ve spolupráci s o. s. Spona. **K poslechu nebo i zpěvu zveme také veřejnost.**

Páteční schůzky přírodovědného kroužku MOPÍKŮ

Hlavně pro děti předškolního a mladšího školního věku s někým dospělým z rodiny. Lze chodit i nepravidelně. Sraz **každý týden (kromě 7. 9.) v 16:00 před hradem u kanceláře CIAO.**

Při kroužku se může scházet i **skupinka dospělých bez dětí**, případně také **oddíl starších školáků**. Chodíme hlavně ven, někdy i do klubovny (na hradě), do knihovny v Husově ulici, do psího útulku... podle toho, kdo přijde a jaké vyjde počasí. Hry a povídání se v září zaměří např. na to, co kdo pozoroval o prázdninách. **Připravíme si také svoji vlastní pouť a další zábavy.**

Výstava Mýma očima (pohled na okolí Strakonice)

Fotografie klientů občanského sdružení Fokus - Písek, pobočka Strakonice. Po celé září v prostorách půjčovny v Husově ulici č. 380.

Pokračují výstavky (Paměť strakonických stromů, kvetoucí rostliny, ukázky z knih, ...) a **Burza námětů na cestování** v prostorách půjčovny v Husově ulici.

Více na hrdlickova@knih-st.cz, 383 323 021, www.csop-strakonice.net. **-ah-**

Pozvánky odjinud:

Artwall Strakonice

Projekt pokračuje výstavou Petry Lacinové - Úhel pohledu. Potrvá do 22. září. V přípravách je další téma - „Oka mžik“. Vernisáž k této výstavě proběhne 29. září. Do 22. 9. můžete zasílat své příspěvky na artwallstrakonice@email.cz. Více informací na www.artwallstrakonice.cz. Projekt organizuje neformální sdružení Jsme Strakonice.

Zdraví na talíři - přednáška spojená s ukázkami a ochutnávkou zdravých bezmasých pokrmů

Akci v rámci Dnů zdraví pořádá obchod zdravé výživy „Zdraví u Hroznu“, koná se ve středu **3. října od 18 hod.** na pobočce ŠK v Husově ul. 380

Cílem Tvořivých podvečerů je ukázat, že není třeba se tvoření bát...

Na pobočce Za Parkem mají Tvořivé podvečery tradici ještě z dob, kdy se tato knihovna jmenovala Mír a sídlila v KZ U Mravenčí skály. Fungovala tehdy nejen jako půjčovna, ale i jako jakési mateřské centrum, dětská klubovna a klub seniorů zároveň – a k tomu patřily i všelijaké výtvarné aktivity. Na koberci mezi regály se často v hloučku dětí nebo i dospělých skládalo z papíru, drhaly se náramky nebo se třeba zdobily obálky pomocí drátku. Šlo to většinou tak nějak samo. Zkušenější radili začátečníkům a pomoc byla potřeba jen ve chvíli, kdy se něco nedařilo nebo kdy přišla řeč na něco úplně nového.

TP - modelování z domácí marcipánky, foto -ah-

šší si vlastní výtvar se vším všudy. Hlavní je ztratit pocit, že jde o těžkou techniku a že se ji může naučit jen někdo zvlášť šikovný nebo zkušený. TP nelze přirovnat k výtvarným kurzům a ani si nic takového nekladou za cíl. Jde o představení jednotlivých výtvarných technik a o to, aby se zájemci inspirovali a na kurz (např. do DDM) se pak třeba i přihlásili. **-ah-**

Kdo jsou strakoničtí MOPíci?

Kroužek MOPíků při Šmidingerově knihovně je určen pro každého, kdo chce svým dětem dopřát společnost vrstevníků, ale být jim přitom nablízku, chvílemi se připojit nebo zase se stáhnout do pozadí, sdílet jejich zážitky, povídat si o nich, všechno podle momentální situace a nálady. Chodíme hlavně do přírody, hrajeme si a seznamujeme se stylem "škola hrou" se zajímavostmi o všem, co nás obklopuje. Hlavně o stromech, ptáčích, zvířatech, květinách, hvězdách, o historii našeho města atd. Učíme se například i základy první pomoci a jiné užitečné věci.

Parta dětí je složena z chlapců i dívek nejrůznějšího věku, od úplně maličkých po školáky (ti jsou hlavně z 1. stupně). Kromě dětí a jejich rodičů nebo prarodičů může přijít i kdokoliv jiný, ať už s dítětem, nebo bez něj. Starší školáci by si například mohli obnovit samostatný oddíl Sova, který v minulosti pracoval při gymnáziu a získal řadu ocenění v soutěžích a olympiádách. Za člena MOP je možné se přihlásit a být zapsaný, mít legitimaci, ale lze chodit na schůzky i "jen tak". Zapsaní MOPíci platí na začátku školního roku 70 Kč, což se jim ale postupně vrátí, protože mají slevu při výletech.

Scházíme se každý pátek v 16.00 hodin před hradem v podchodu u kanceláře CIAO. Počasí pokládáme za dobré, ať je jaké chce, pokud není zrovna bouře, vichřice nebo nějaká jiná kalamita. Dokud nám není zima, jsme venku. Pak se jdeme ohřát pod střechem. Záleží to na dohodě. Je nám k dispozici jednak klubovna Základní organizace Českého svazu ochránců přírody na hradě, jednak prostory půjčovny pro děti a dospělé v Husově ulici č. 380 v budově pobočky Za Parkem. Můžeme mikroskopovat, něco vyrábět, hrát hry (např. několikero pexes s přírodovědnou tematikou), učit se nové písničky a básničky, něco vymýšlet, dávat si hádanky, jen tak si povídat a podobně.

MOPíci v klubovně, leden 2009, foto -ah-

Na srazu si děti řeknou, co je nového, proběhnou se a chvíli i vydovádí. To už se většinou nechají strhnout i nováčkové a rychle do party zapadnou. Pak se obvykle přesuneme na skok ke stádu koziček v hradním příkopu, a když se s nimi děti potěší, dohodneme se, co se bude dělat. Předběžně máme vždycky něco v plánu, co je uvedeno i na plakátech a na pozvánkách, např. ve Zpravodaji, ale záleží i na počasí a na tom, jak velké děti se sešly. Dospělí se podle své povahy a chuti zapojují více či méně. Někdo pomáhá vedoucím s programem, někdo si povídá s ostatními rodiči (vyměňují se nápady, vyprávějí historky, legrace...), někdo to střídá. Není to nic náročného, navíc je výhodou, že odejít se dá kdykoliv a nemusí se tedy hlídat čas konce schůzky.

Kroužek vede Ing. Jitka Svobodová, učitelka ekonomických předmětů, a Mgr. Zdeňka

Skalická, důchodkyně, která celý život učila biologii a chemii na zdejším gymnáziu. Pravidelně pomáhá i několik stálých příznivců, např. manželé Hrdličkovi, Eva Legátová z Chanovic a celá rodina Taschnerových. Dále se na vedení často podílejí Jitka Zdychincová z psího útulku, důchodkyně Blanka Cvrčková nebo učitelka Alena Šimáčková. Někdy se sejde třeba 40 účastníků (z toho většinou polovina dospělých, polovina dětí), někdy jen několik málo.

Několikrát do roka jedeme o víkendu na celodenní zájezd. Navštěvujeme přírodní rezervace a jiná hezká místa v krajině, rozhledny, interaktivní výstavy, zoologické a botanické zahrady, muzea, ekozahrady apod. MOPíci se také často zúčastňují pěších výletů, které ŠK a ZO ČSOP pořádají vždy jednou za měsíc, většinou v sobotu, přičemž někdy se jede někam dále (na Šumavu, na Blatensko apod.), někdy se blíže seznamujeme s okolím našeho města. V srpnu bývá týdenní tábor na Chvalově.

Akce ČSOP včetně přednášek v budově gymnázia jsou připraveny tak, aby byly srozumitelné nejen dospělým, ale i starším dětem. Pokud někdo vezme s sebou menší školáky nebo předškoláčky, vždycky se to dá vymyslet tak, aby se zabavili po svém a rodina zůstala pohromadě.

Zkratka MOP znamená Mladí ochránci přírody. Jde o celostátní organizaci při ČSOP. My si ale říkáme Malí ochránci, protože jsme se zaměřili hlavně na rodiny s předškoláky a mladšími školáky. Připadá nám, že městské děti tráví většinu svého času v umělém prostředí, ať už doma, ve škole, v dopravních prostředcích nebo v kroužcích, zatímco kontakt s živou přírodou je omezen hlavně na hřiště, parky a zahrady. Ani tam se často nemohou setkat s "opravdovými" vysokými stromy, s divokým ptactvem, zvířaty, hmyzem, s původními druhy květin, sbírat jedlé plody, houby, ráchat se ve vodě, hrát kuličky, pouštět draka... Ve škole se učí o vyvážených ekosystémech, ale často si je nedovedou ani představit. Chtěli bychom pomoci těm rodinám, které se snaží kontakt s přírodou udržovat. Lidé takto zaměřeni se na našich akcích mohou seznámit a podnikat něco pak i společně, když se děti i rodiče během času lépe poznají a skamarádí. **-ah-**

Drobné smetí

Vyšel nový Krasec

Tématem je ekologické stavění a bydlení. V elektronické podobě [zde](#). Pro časopis si můžete přijít do Ekoporadny.

Podrobný zápis z výletu do Týna nad Vltavou a okolí

Naleznete [zde](#).

Klobouk na pařezu

Interaktivní dětský časopis pro celou rodinu, kde je velký prostor věnovaný přírodě. Náhled např. [zde](#).

130. výročí narození Alberta Vojtěcha Friče (1882 – 1944)

... si budeme moci připomenout 8. září tohoto roku. Tento pozoruhodný spisovatel, přírodovědec, cestovatel a etnograf si rozhodně zaslouží naši pozornost, ať už jsme četli třeba Indiány Jižní Ameriky, Dlouhého lovce, Hadí ostrov nebo některou jinou jeho knihu, nebo jsme si to jméno zapamatovali z filmu Akce Bororo nebo odjinud – možná i ze školy, i když tam jsme se učili spíše o jeho slavnějších příbuzných (hlavně o J. V. Fričovi). V tomto čísle máme ale Literární okno už natolik plné, že ukázky z Fričova díla si necháme na příště.

Fotky z prázdnin a dovolených

nám stále můžete zasílat na adresy uvedené v tiráži. Jako inspiraci ostatním je uveřejníme v některém z příštích čísel.

Obsáhlý článek o strakonickém botanikovi p. V. Chánovi a o dalších regionálních floristech

... najdete v novém čísle časopisu Živa (4/2012). Autorem je Ing. Milan Štech, Ph.D. - blízký spolupracovník pana Chána.

Blíží se celostátní ochrannářské setkání (7. - 9. 9.) a Festival ptactva (na začátku října)

... což jsou akce, kterých jsme se už vícekrát zúčastnili a můžeme je doporučit (více na www.csop.cz a www.cso.cz).

Poselství přírodních národů

V minulém čísle Kompostu jsme se ve „Vegetu na pokračování“ a v „Literárním okně“ zabývali vegetariánstvím z hlediska různých světových náboženství. Nechtěli jsme mít články moc dlouhé, a tak se nedostalo například na šamanismus. Chceme-li se dovědět něco více, nabízí se množství různých pramenů, například kniha **„Poselství přírodních národů“ od Petra Martana**. V ní se můžeme dočíst o současných „primitivních“ domorodcích z různých částí světa a spolu s autorem se zamyslet nad tím, zda bychom se my „civilizovaní“ od nich neměli učit úctě k potravinám, dané přímou zkušeností s nedostatkem a hladem. K přípravám na loveckou výpravu patří prosba, aby se některé ze zvířat nechalo ulovit a darovalo tak svůj život k zachování životů lidí. Zabíjení se děje pokud možno rychle a šetrně a po lovu následují další obřady, jejichž smyslem je spojit se s jakýmsi duchovním zástupcem zvířat a obdarovat ho na znamení vděku obětinami.

V knize se píše i o obětech spojených s pohřby, svatbami a dalšími rituály: „... Rituální usmrcení zvířete na nějakou počest musíme odsunout na záporný okraj lidského konání, nemá totiž nikde v přírodě mezi živočichy obdobu. Nemůžeme to považovat za zbožný projev, neboť zbožné v tomto směru může být pouze – stát se druhému nezbytnou potravou...“

V některých krajinách je snadnější ulovit zvíře nebo rybu, než najít nebo vypěstovat dostatek vhodné rostlinné stravy (např. u Eskymáků). Jinde jsou dobré podmínky pro hledání a pěstování plodů, kořínků, atd. S těmito činnostmi je zabíjení zvířat spojeno také, a sice kvůli zajištění bezpečí a kvůli ochraně potravin, ale je to rozdíl oproti cílenému lovu pro maso. O tom, že svým založením nejsme predátoři, svědčí i značná délka lidských střev. Proto také při trávení masa dochází u lidí (na rozdíl od šelem) k jeho částečnému zahnívání, což je spojeno se vznikem škodlivých látek a s nepříznivým vlivem na zdraví.

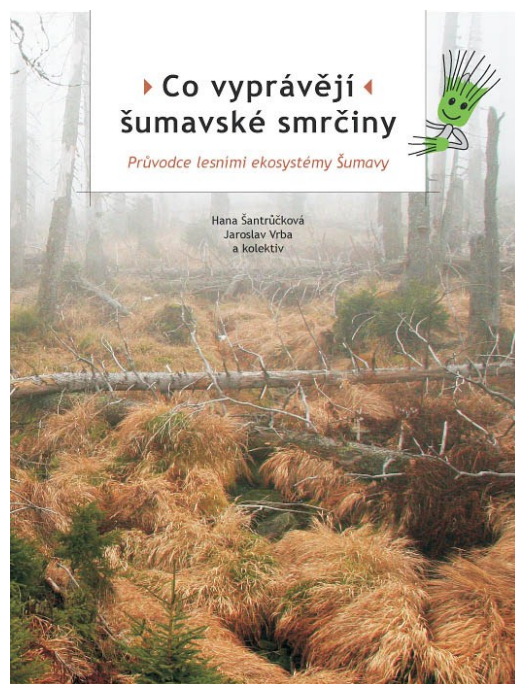
Šamanství je u všech dávných i dodnes žijících přírodních národů velmi podobné, a to i u těch, které se sotva mohly nějak vzájemně ovlivnit. S největší pravděpodobností takto žili až do nástupu křesťanství (viz kapitola na str. 15) i lovci a zemědělci v našich končinách. V knize P. Martana se rozebírá i to, jak se lov v průběhu věků stal výsadou vládnoucí vrstvy obyvatelstva – a tím i prestižní záležitostí. V závěru se hovoří o současné myslivosti a doporučuje se překonat vžitou tradici lovu pro trofeje. Vzhledem k totálnímu přetvoření krajiny člověkem vyvstává náročný úkol pracovat na tom, aby jednotlivé druhy zvířat mohly opět žít v přijatelných podmínkách a v přiměřeném množství.

„...V této nové generaci bude přibývat lidí, kteří si uvědomují nutnost navrátit přírodu do rovnováhy. To může trvat staletí, může se to stát neproveditelné, ale musí to být cíl...“ -ah-

Co vyprávějí šumavské smrčiny

Rádi byste se ještě letos vydali na týden na Šumavu, ale už máte vybranou všechnu dovolenou? Nezoufejte, máme pro vás řešení. Sáhnete po knížce Prof. Ing. Hany Šantrůčkové, CSc. a doc. RNDr. Jaroslava Vrby, CSc. Málokdy je k vidění tak úžasná kombinace vědecké práce, populárního vyprávění, nestrannosti a nadhledu u tak ožehavé tematiky, jakou je právě problematika Národního parku Šumava. I když to není na první pohled zřejmé, kniha v celém svém průběhu velmi šetrným a vědecky nezpochybnitelným způsobem pojednává o přírodních pochodech ve smrčinách, které jsou atakovány stresovými vlivy (v současné době nejvíce kůrovcem). Argumentuje ne otevřeně, ale v souvislostech ve prospěch přirozené obnovy a přírodě blízkému hospodaření v nejceněnějších šumavských porostech. Kniha je velmi chytře a romantickým šumavě blízkým nádechem rozčleněna do sedmi hlavních kapitol, symbolizujících sedmidenní putování vedoucí k pochopení problému. Co vás na ní zaujme na první pohled, je poutavá grafická úprava, která samotný text rozděljuje do dvou hlavních linií. Hlavní průvodní povídání je spíše populárního rázu, obsahuje odkazy na faktičtěji podané doplňující rámečky. Největším vtípem celé publikace je fakt, že pokud vynecháte jednu z těchto dvou částí, na výsledný efekt to bude mít pramalý vliv. Kniha je doplněna skvělými fotografiemi a úsměvnými ilustracemi personifikujícími jednotlivé složky probíraných ekosystémů.

Zcela záměrně a ve prospěch věci se autoři vyhýbají politickému pozadí celé problematiky, což je zcela pochopitelné. Kniha tak ještě více získává punc odborné vědecké publikace, kde poznatky podložené čísly a grafy zcela jasně definují, jak to s tou naší krásnou Šumavou vlastně je. Pokud jste milovníky Šumavy, nebo jste jenom zmateni současnými tahanicemi o „šumavskou pravdu“, určitě sáhnete po této knize. Je to nejen fundované vědecké

povídání, ale také příjemný zážitek. Více slov o hlavní autorce Prof. Ing. Haně Šantrůčkové, CSc. a její besedě, která proběhla před několika měsíci ve Strakonících, uvádí ve svém článku kolegyně Hrdličková v [18. čísle časopisu Krasec](#) na str. 14. Celou knihu je možno stáhnout [zde](#). -ji-

Obětní beránci v průběhu věků

Dávní lovci a sběrači, o kterých se mluví v kapitole na str. 14, byli společnými předky nás všech. Stejně tak je minulost naší země neodmyslitelně spjata s vlivem křesťanství a judaismu. Literárních pramenů se k obojímu dá najít nepřeberně, od oslavných po velmi kritické, včetně zasvěcených výkladů předních historiků, teologů a psychologů. Z těch českých můžu jmenovat například **Kateřinu Lachmanovou**, jejíž kniha s výmluvným názvem „**Dvojitá tvář lenosti**“ se vztahuje k tématu probíranému v jiné části tohoto časopisu (na str. 14 v kapitole „Třídění (ne)smyslů“). Další z jejích děl (s neméně výstižným pojmenováním „**Vězení s klíčem uvnitř**“) pojednává o odpuštění, což je ústřední motiv jak v judaismu, tak v křesťanství. Kniha se s prvně jmenovanou dobře doplňuje – doporučuji tedy i tu, ale i cokoli jiného od této autorky. Podobně osvědčenými autory jsou **Jan Heller, Tomáš Halík, Erazim Kohák, Jan Sokol, Jaro Křivohlavý, Jeroným Klimeš a mnoho dalších**.

V našem časopise nás zajímá hlavně vztah lidí k životnímu prostředí, což se v Bibli příliš nerozebírá. To, že je podle ní člověk nadřazen ostatním tvorům, se automaticky pokládá za velký závazek - asi tak jako otec má být hlavou rodiny, ale myslí se tím velká láska, zodpovědnost a starostlivost, a ne nějaké zpupné panování. Je přitom navíc nutné si uvědomit, že náboženské texty hovoří řečí symbolů a že výklad vždy záleží na době a kontextu. Například slovo „ovoce“ může jednou představovat něco, co se dá získat bez velkého úsilí, jindy naopak výsledek pilné práce.

Ve **Starém zákoně**, který je pro judaismus i křesťanství společný, byl počátek lidské existence spjat s představou idylického ráje plného dobrých plodin. Bůh nabídl našim bájným prapředkům mírumilovný, a přitom vzrušující život a společnou radost při objevování a pojmenovávání ostatních tvorů. Dokud ho člověk ctil a důvěřoval mu, zachovával sám od sebe jeho zákony jako to nejlepší, čím se lze řídit. Nevyznával žádná dílčí božstva, ale Stvořitele, od něhož vše pochází.

Vše se pokazilo až od té doby, co lidé zatoužili mít a prožívat více, než skutečně potřebovali, a domoci se toho i za cenu porušení daného řádu. To se děje v různých podobách nám všem a podílíme se tak na tzv. „dědičném hříchu“. Slovo „hřích“ se během času silně zprofanovalo, ale v jednom z dílů **nedělního rozhlasového Ranního slova** tento pojem vysvětlovali jako

„minutí se cílem“, což je asi srozumitelné každému. Jiný podobný výklad je dnešnímu člověku také blízký: „žítí na dluh, na něčí úkor“. A opravdu asi každý aspoň občas pocítí smutek z toho, jak často škodíme jeden druhému i okolnímu prostředí.

V Bibli se hovoří o tom, že tuto lítost pociťovali lidé odedávna. Jeden z národů, židovský, byl proto vybrán jako „ukázkový“, tak aby se z jeho osudů mohli všichni poučit o možnosti znovu navázat s Bohem pouto založené na opětovném přijetí jeho milosrdenství a vedení. S tím souvisejí i různé zvláštnosti, jimiž se měli Židé pro větší zřetelnost odlišovat od všech ostatních a být znamením Hospodinovy přítomnosti ve světě. Byl jim dán soubor pravidel týkajících se jídla, vztahu k ostatním národům, dodržování svátečních dnů, atd.

Židovského původu byl i Ježíš Kristus, který byl podle **Nového zákona** seslán Bohem, aby se narodil jako jeden z lidí. Ze soucitu k nim zakusil dobrovolně pozemská utrpení včetně potupné smrti na kříži a poté byl zázračně vzkříšen. Tím bylo nabídnuto přijetí nového života (tj. obnoveného spojení s Bohem) i všem, kdo vidí stejně jako Ježíš spásu v lásce k bližním, v obětavosti, ochotě „splatit za někoho dluh“, odpuštění a odpuštění přijmout, v uznání Boží autority, zkrátka ve všem, co učil a sám zachovával. Jedním z těch, kdo zprávu o tom (neboli evangelium) šířili, byl i apoštol Petr. Jednoho dne byl ve vidění vyzván, aby jedl vše, co se mu zjevilo, včetně zapovězených pokrmů – bylo to v době, kdy zvěstoval mezi Židy a ukazovalo se, že evangelium moc dobře nepřijímají, zato mají o něj zájem pohanové národy (s nimiž původně neměl být nikdo z Židů ve styku, tedy ani Petr). Vidění mu mělo naznačit, že má pohanům vyhovět a hovořit s nimi bez původních omezení.

Ježíšovi následovníci byli vyzváni i k jiným změnám. Tak, jako se dříve lidé snažili vyjadřovat vědomí své závislosti na Bohu pústy a přinášením obětí, dostali příležitost v osobě ukřižovaného Spasitele spatřit nevinného beránka, jehož krev smývá hříchy světa. To, že Bohu ve skutečnosti nejde o obětiny, ale o postoj lidí, který se jimi pokoušeli naznačit, vysvětává i ze starších textů, například z **Žalmu č. 51**. V Novém zákoně už se jednoznačně mluví o tom, aby člověk místo býků nebo telat přinášel Bohu v oběť svůj vlastní život – tj. aby při všem svém konání myslel na ostatní a měl je stejně rád jako sám sebe. Aby nečinil nikomu nic takového, co by sám nechtěl zažít: „*Vybízím vás, bratří, pro Boží milosrdenství, abyste sami sebe přinášeli jako živou, svatou, Bohu milou oběť; to ať je vaše pravá bohoslužba. A nepřizpůsobuj-*

Ježíšovi následovníci byli vyzváni i k jiným změnám. Tak, jako se dříve lidé snažili vyjadřovat vědomí své závislosti na Bohu pústy a přinášením obětí, dostali příležitost v osobě ukřižovaného Spasitele spatřit nevinného beránka, jehož krev smývá hříchy světa. To, že Bohu ve skutečnosti nejde o obětiny, ale o postoj lidí, který se jimi pokoušeli naznačit, vysvětává i ze starších textů, například z **Žalmu č. 51**. V Novém zákoně už se jednoznačně mluví o tom, aby člověk místo býků nebo telat přinášel Bohu v oběť svůj vlastní život – tj. aby při všem svém konání myslel na ostatní a měl je stejně rád jako sám sebe. Aby nečinil nikomu nic takového, co by sám nechtěl zažít: „*Vybízím vás, bratří, pro Boží milosrdenství, abyste sami sebe přinášeli jako živou, svatou, Bohu milou oběť; to ať je vaše pravá bohoslužba. A nepřizpůsobuj-*

te se tomuto věku, nýbrž proměňujte se obnovou své mysli, abyste mohli rozpoznat, co je vůle Boží...“ (Římanům 12, 1-2).

I tak ale ještě po mnoha staletích doznívá pocit, že je potřeba si Boha nějak předcházet a usmiřovat něčím takovým, co připomíná původní obětní praxi. Velmi podrobně se o nejrůznějších projevech tohoto smýšlení mluví například v trilogii **Paní komisarka, Osmáctyřicátníci a Lůsy od Jindřicha Šimona Baara**. Dokonce je v jedné z kapitol zmíněno i to, že při strašlivé bouři se nejen zapalovaly hromničky, ale i se čekalo, až si živly vyžádají nějaký lidský život. A skutečně k tomu došlo: ve snaze dostat se na druhou stranu rozvodněného potoka se utopila mladá dívka a teprve od té chvíle začala bouřka ustupovat.

Jak ukazují dějiny i přítomnost, překroutit a zneužít se dá cokoliv a biblické poselství toho rozhodně nebylo ušetřeno. V minulém čísle Kompostu už o tom byla řeč v souvislosti s knihou Škola Malého stromu. Další ukázky se nabízí spousta – k tématu „člověk a zvířata“ mě napadá například epizoda z několikadílného románu **Josefa Holečka Naši**: sedlák Kojan, jinak vzorný křesťan, zastřelil ve vzteku svého psa za to, že zavrčel na žebračku. Že to bylo přenáhlení, to si uvědomil až dodatečně, kdy svého činu litoval, ale vzít zpátky už ho nemohl. Často také velmi tvrdě a nespravedlivě trestal svého milovaného synka, protože to pokládal za správné. V téže knize můžeme najít i pozoruhodný výklad babičky Kojanové o včelách a mnoho dalších kapitol, kde se jihočeští venkované projevují vůči lidským i zvířecím bližním tu s větším, tu s menším citem. Tak jak to zřejmě přinesl skutečný život a jak to autor zaznamenal.

O názorech Josefa Holečka vypovídají nejen jeho knihy, ale i skutečnost, že se zajímal o filozofii nenásilí v díle **Lva Nikolajeviče Tolstého**. Pocházel z Vodňanska (ze Stožic), a tak hrdinové jeho příběhů i on sám byli našimi krajany – o to větší dobrodružství je zalistovat zažloutlými stránkami a vcítit se do myšlení těch, kdo mohli být i našimi vlastními předky. **-ah-**

Oka-mžik

*Kolik oka-mžiků
jsem žil,
kolik dní?
Jsou pryč!
Kolik oka-mžiků
přijde,
kolik dní?
Jsou přede mnou!
Kolik oka-mžiků
TEĎ
já mám?
Jen jeden jediný!*

Ivana Ježková

Koloběh věčného života

*Je podzim a tobě se zdá,
že procházíš Zemí Zamyšlenou.
Jak nostalgický zdá se lidem náhle svět,
co květ to stopa po životě.
Příběhy se vpředou do pavučin nevědomí,
nebožtíci zmizí v podstatě bytí
jako základ k dalšímu pokolení.
Na jaře vyklíčí semena a zrodí se mláďata
silou pavučin nevědomí.*

P. Martan (viz také článek na str. 14)

Zpěv indiánské dívky Černé Kachny...

... určený pro cestovatele A. V. Friče,
(uveřejněno v jeho knize Mezi Indiány):
*Hwathé, dit-té, niód-čikté – ilheté niodčikté...
Bílý krokodýl vystavěl hnízdo nad řekou,
velká voda mu ho odnesla.
Loray, Černá Kachna má ráda Bílého Orla,
nezapomene ho – bude zpívat svůj smutek.
Běloch nemůže zůstat zde – nebyl by šťasten,
Černá Kachna by viděla jen smutné oči.
Odejde tam, kde žije jeho otec a matka,
vrátí se, kde bydlí jeho lidé,
najde si „mahru“ bílou, jako je sám.
Jeho oči budou svítit jako oči tygra!*

Jedlý Kompost

Směs z cukety - třeba na topinky

Ingredience:

1 cuketa nastrohaná na hrubo, 6 cibulí, 4 - 5 stroužků česneku, 3 lžíce tuku (lepší je ztužený, např. Stella), 1 lžička sladké papriky, 1/2 lžičky pálivé papriky, 1 lžička zázvoru, 2 rajské protlaky, 1 paprika čerstvá nakrájená na slabé proužky, trochu soli, kari, sójová omáčka

Postup přípravy:

Vše podusíme a zavaříme do skleniček.

Miloslava Jurášová

Trojbarevný plech

Ingredience:

rýže natural, červená čočka, špenátový protlak, cibule, česnek, rostlinný olej, sůl

Postup přípravy:

V oddělených hrncích uvaříme rýži a červenou čočku (tu solíme až na konci varu) a smícháme dohromady. Vyklopíme na olejem vymazaný plech a dáme péct do trouby. Mezitím na oleji zpěníme cibulku s několika stroužky utřeného česneku. Přidáme špenátový protlak a chvíli povaříme. Dle potřeby zahustíme (např. solamylem). Až se na rýži s čočkou vytvoří kůrka, zalijeme ji špenátem a dáme znovu péct. Pečeme do ztuhnutí špenátu. Podáváme s kyselou okurkou. **-jj-**

Z letního putování...

Když dojde modrá barva... nedaleko vrchu Třemšín, foto -jj-

V Metlách už jsme na další povodeň připraveni! Foto -jj-

Ing. Jan Juráš -jj-

Ekoporadna při ŠK, Inf. centrum NO a EU, Husova 380

Po - Čt: 7:30 - 16:00, Pá - po domluvě

tel.: 380 422 721, 721 658 244

E-mail: jan.juras@knih-st.cz

Mgr. Alena Hrdličková -ah-

Pobočka ŠK Za Parkem, Husova 380

Po a Čt: 13:00 - 18:00, St: 8:00 - 12:00 (otevírací doba půjčovny pro děti a dospělé),

tel.: 380 422 720, 383 323 021

E-mail: alena.hrdlickova@knih-st.cz

CEGV Cassiopeia -pt-

Husova 380 (Pobočka ŠK)

tel.: 734 578 561

E-mail: strakonice@cegv-cassiopeia.cz

Ing. Vilém Hrdlička -vh-

Základní organizace Českého svazu ochránců přírody

Strakonice, Zámek 1

E-mail: posta@csop-strakonice.net

Kompost - Strakonický měsíčník o ochraně přírody

Příspěvky v tomto čísle - Jan Juráš, Alena Hrdličková, Vilém Hrdlička, Radim Paulič, Alena Šimáčková, Ivana Ježková, Miloslava Jurášová, Zdeňka Hrdličková

Grafika - Jan Juráš

Logo Kompost - Monika Březinová

Kresby - Ivana Jonová

Jazyková úprava - Alena Hrdličková

Kontakt - jan.juras@knih-st.cz, 380 422 721

Publikované články vyjadřují výhradně názory autorů

Anticopyright 2012

